

CONCEPT

Interactief Proces Recreatie en Toerisme

Landelijk Noord in 2030

Januari 2019

Visie van bewoners, ondernemers en andere betrokkenen op de gewenste ontwikkeling van recreatie en toerisme in Landelijk Noord.

Inhoud:

- Pag. 2 Inleiding
- Pag. 3 Landelijk Noord anno 2019
- Pag. 5 Landelijk Noord in 2030
- Pag. 7 Actiepunten
- Pag. 8 Bijlage 1: Deelnemers Interactief Proces
- Pag. 9 Bijlage 2: Sterkte-zwakteanalyses

Inleiding

Landelijk Noord is een bijzonder deel van Amsterdam. Buiten de Ring A10 ligt op Amsterdams grondgebied een open veenweidegebied dat in zijn huidige vorm al sinds de Middeleeuwen bestaat. De dorpen Ransdorp, Durgerdam, Holysloot en Zunderdorp hebben een grote cultuurhistorische waarde. Daarnaast zijn er bijzondere dier- en plantensoorten in het gebied te vinden.

Maar ook al lijkt het of de tijd in Landelijk Noord stilstaat, toch wordt het gebied met ingrijpende veranderingen geconfronteerd. Het net als elders in Amsterdam snel groeiend toerisme beïnvloedt het karakter. De verstedelijking rukt bovendien steeds nadrukkelijker op. Ook is er nieuwe milieuwetgeving op komst die veel invloed zal hebben.

Bewoners, ondernemers, overheden en belangenorganisaties hebben in deze ontwikkelingen aanleiding gezien om zich in serie bijeenkomsten over de toekomst van recreatie en toerisme in Landelijk Noord te buigen. Het doel van dit 'Interactief Proces Landelijk Noord' was om te bespreken welke ontwikkeling van het gebied wenselijk is, en hoe deze kan worden ondersteund. Bijlage 1 omvat een lijst met de deelnemers aan het proces.

In dit document vindt u een weerslag van het proces. Het beschrijft de dilemma's waarmee Landelijk Noord wordt geconfronteerd. Het geeft daarnaast een ontwikkelingsrichting in de vorm van een toekomstschets. Bovendien gaat het op de vraag in wat kan worden gedaan om de waarden van het gebied veilig te stellen.

In hun coalitieakkoord voor de Gemeenteraad van Amsterdam uit 2018 schrijven GroenLinks, D66, de PvdA en SP dat ze de dialoog met bewoners willen aangaan over hoe het kan en moet met de stad. De partijen willen de bewoners als bondgenoten zien en in co-creatie samenwerken. De bewoners van, ondernemers in en betrokkenen bij Landelijk Noord pakken deze handschoen graag op. Door samen te werken bij het kiezen van de juiste ontwikkelingsrichting en tijdig de benodigde stappen te zetten, kan het juweel dat Landelijk Noord nu is, ook in de toekomst blijven schitteren.

Januari 2019

Deelnemers Interactief Proces Landelijk Noord

Landelijk Noord anno 2019

Anno 2019 is Landelijk Noord een veelbezongen veenweidegebied met groen, water, natuur en landelijke dijken. Met zijn pittoreske dorpen en veeteeltbedrijven heeft het gebied een grote cultuurhistorische betekenis. De rust en ruimte zo dicht bij de grote stad bieden Amsterdammers mogelijkheden voor ontspanning en recreatie. In Landelijk Noord wonen ruim 2.000 Amsterdammers en zijn enkele tientallen agrarische ondernemingen gevestigd.

De recreatie en het toerisme in Landelijk Noord hebben doorgaans een kleinschalig karakter. De fiets is het meest gebruikte vervoermiddel. De dijken, smalle wegen en kwetsbare houten huizen in het gebied lenen zich dan ook slecht voor grotere transportmiddelen zoals bussen. De kernen Durgerdam, Schellingwoude, Ransdorp en Holysloot zijn aangewezen als Rijksbeschermd dorpsgezicht. Het gebied is onderdeel van het Nationaal Landschap Laag Holland.

Landelijk Noord is in 2015 benoemd als één van de zes nieuwe focusgebieden voor spreiding van toerisme in het kader van het programma *Ontdek Amsterdam 2.0*. Er zijn echter geen grote 'trekkers' zoals musea in het gebied en het aanbod aan horecavoorzieningen is beperkt. Er is ook slechts een tweetal hotels, maar volgens de studie *Kansen en beperkingen voor toerisme en recreatie in Landelijk Noord* van de Gemeente Amsterdam uit 2017 verhuurt bijna 20 procent van de huishoudens zijn huis of een deel ervan aan vakantiegangers.

Dat Amsterdamse recreanten en bezoekers de afgelopen jaren op grote schaal de fiets hebben ontdekt om de stad en omgeving te verkennen, heeft merkbare gevolgen in Landelijk Noord. Recente tellingen zijn niet gedaan, maar de bewoners ervaren een snelle stijging van het aantal bezoekers. Op zomerse dagen verandert de hoofdstraat van de dorpen in een soort Kalverstraten per fiets. Auto-, motor-, brommer- en wielervedclubs bezoeken het gebied met name in de weekends. Grote bezoekersaantallen verhouden zich slecht met de kwetsbare natuur en landelijke uitstraling van het gebied.

In de genoemde studie *Kansen en beperkingen voor toerisme en recreatie* is een overzicht opgenomen van de kansen en bedreigingen van Landelijk Noord voor toerismeontwikkeling in de vorm van een SWOT-analyse. In opdracht van de Centrale Dorpenraad Landelijk Noord maakten studenten van de Universiteit Wageningen een soortgelijke analyse. Beide analyses zijn als bijlage 2 en 3 in dit document opgenomen.

Landelijk Noord wordt door de Gemeente aangemerkt als hoofdgroenstructuur. In het coalitieakkoord uit 2018 is door de coalitiepartijen bepaald dat er niet in

Landelijk
Noord in
2030

de hoofdgroenstructuur wordt gebouwd. De huidige bestemmingsplannen maken geen ruimtelijke ingrepen zoals grootschalige nieuwbouw mogelijk. De landschapsvisie van Amsterdam-Noord is gericht op het behoud van het bijzondere landschap, samenhang brengen in de projecten op recreatiegebied, het versterken van de relatie tussen binnen- en buitendijkse natuur en het tegengaan van de sluipende verstedelijking en verrommeling van het platteland.

Relatief kleinschalige ontwikkelingen zoals nieuwe omvangrijke veestallen en woningbouw op boerenerven zijn de afgelopen jaren echter wel gerealiseerd. Daarnaast hebben verschillende agrarische ondernemers delen van hun land aan ontwikkelaars verkocht. De noordrand boven de Ringweg 10 van Durgerdam tot de N247 lijkt nu volledig in handen van beleggers te zijn. Met onder meer de Noord/Zuidlijn, de ontwikkeling van Zeeburgereiland en de voormalige industriegebieden aan de noordkant van het IJ, de ontwikkelingsplannen rond Purmerend en de geplande bruggen naar Amsterdam-Noord komt de verstedelijking dichterbij Landelijk Noord dan ooit tevoren.

Het coalitieakkoord bepaalt dat Amsterdam met waterschap en provincie het waterpeil in Landelijk Noord wil verhogen, om veenoxidatie tot staan te brengen en biodiversiteit te vergroten. De maatregel kan worden gezien als onderdeel van de gemeentelijke ambitie om de CO₂-uitstoot terug te dringen met 55% in 2030 en 95% in 2050. Een hoger waterpeil zal veel gevolgen hebben voor de veeteelt in Landelijk Noord.

Landelijk Noord in 2030

Hieronder volgt een schets van Landelijk Noord in 2030 zoals het gebied de deelnemers aan het Interactief Proces voor ogen staat. Met het oog op de groeiverwachtingen van het internationale toerisme is het veilig te voorspellen dat het aantal bezoekers aan het gebied in 2030 minimaal is verdubbeld. In 2030 wordt in de Metropoolregio Amsterdam bovendien druk gebouwd aan de 250.000 nieuwe woningen die voor de komende decennia zijn voorzien. De aantrekkingskracht van elke meter Waterlands grondgebied die als bouwlocatie kan worden gebruikt (die in 2019 al sterk is), zal nog flink zijn toegenomen. Het gebied kan daarmee onder grote druk komen te staan.

De schets van Landelijk Noord in 2030 is ook bedoeld als schets van Landelijk Noord in 2050. Dat wil zeggen dat een duurzame oplossing is ontstaan. Het gebied wordt zo ingericht dat zijn kwaliteiten op het gebied van wonen, werken, ondernemen en recreëren in de toekomst beschermd zijn. Volgende generaties moeten net zo veel van Landelijk Noord kunnen genieten als de huidige.

Zo ziet het gebied er dan uit:

- Landelijk Noord is een groene oase in de Metropoolregio Amsterdam. Het is een gebied waar niet alleen gewoond en gewerkt wordt maar waar elk jaar vele duizenden bezoekers recreëren. Amsterdammers fietsen snel de stad uit om rust en ruimte op te zoeken. Bezoekers uit binnen- en buitenland maken kennis met een uniek stukje Nederland.
- Landelijk Noord heeft zijn karakter van open veenweidegebied behouden. De dorpen hebben hun historische uitstraling behouden. De biodiversiteit is niet verder aangetast en waar ze de afgelopen decennia is achteruitgegaan, zo veel mogelijk hersteld.
- In de Amsterdamse metropool met een sterk gegroeide hoeveelheid inwoners en verkeersstromen, levert de aanwezigheid van Landelijk Noord een belangrijke bijdrage aan de leefkwaliteit. Landelijk Noord is medebepalend voor de internationale reputatie van Amsterdam op dat gebied.
- De recreatie in Landelijk Noord heeft haar kleinschalig karakter behouden. De kenmerkende rust en ruimte van het gebied verhouden zich slecht met groepsreizen en grootschalige accommodaties. Nieuwe toeristische en horecaondernemingen zullen mogelijk zijn als ze de bovengenoemde kwaliteiten van het gebied versterken.
- Hoewel de infrastructuur voor bewoners en bezoekers is verbeterd, zijn grote verkeersstromen in Landelijk Noord weggehouden. Aan de rand van het gebied zijn een of meer bezoekerscentra met parkeerfaciliteiten ingericht. Daar wordt het verhaal van Waterland verteld. Bezoekers die per auto of touringbus komen, kunnen overstappen op fietsen, boten of kleinschalige OV-verbindingen. De toevloed van motor- en autoclubs en wielercolumnes wordt

met verkeerscirculatieplannen gereguleerd. Binnen de dorpen gelden strenge snelheidsgeboden.

- Het verhaal dat Landelijk Noord in de bezoekerscentra en door het gebied heen vertelt, is het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van Nederland. De bezoeker ziet uit welke natuur ons land is voortgekomen en hoe dat gebeurde. Hoe er door de eeuwen heen gewoond, gewerkt, gevaren en geleefd werd, en hoe de onderlinge krachten van water, land, dijken en natuur op elkaar inwerkten, is te zien en beleven. Met een bezoek aan Waterland kom je dichtbij de Nederlandse geschiedenis.
- Landelijk Noord laat Amsterdammers en bezoekers ook zien waar hun voedsel vandaan komt. De productie van zuivelproducten en ander voedsel kan van dichtbij worden ervaren. Door de verkoop van Waterlandse producten in Amsterdam wordt de regionale nabijheid van de voedselproductie benadrukt.
- Met het oog op haar cultuurhistorische betekenis is de koe niet uit het landschap verdwenen. In samenspraak met de boeren zijn economisch haalbare en duurzame toepassingen van runderveeteelt gevonden, aangevuld met vormen van agrarische bedrijfsvoering die het landschap in cultuurhistorisch opzicht niet aantasten.
- In de continuïteit wordt voorzien doordat bezoekersopbrengsten via een speciaal daartoe ingericht fonds aan het in stand houden van de cultuurhistorische waarden en leefbaarheid bijdragen.

Actiepunten

Om de duurzame situatie zoals geschetst in Landelijk Noord te realiseren, kunnen de volgende actiepunten een eerste aanzet zijn.

- Regelmatig terugkerend onderzoek doen naar bezoekersstromen, verkeersstromen, biodiversiteit en andere voor beheer en behoud relevante indicatoren.
- Voortzetten regelmatig bijeenkomend overlegplatform van bewoners, ondernemers en natuurbehoudorganisaties in het gebied met betrokken overheden en toerismeontwikkelingsorganisaties om de toekomstvisie tot uitvoering te brengen. Samen knelpunten signaleren en oplossingen zoeken.
- Inrichten van een coördinatiefunctie voor recreatie- en toerismeontwikkeling voor Landelijk Noord, met als doel het verbeteren van de voorzieningen voor kleinschalige recreatie, het ontwikkelen van de verhalen van het gebied en deze verhalen en de unieke kenmerken van het gebied bij een breder publiek bekend maken. Hierbij wordt samengewerkt met aanpalende stedelijke en regionale toerismeontwikkelingsorganisaties.
- Verder concretiseren van de plannen voor een of meer bezoekers-/voorlichtingscentra.
- Uitvoeren van scenariostudies naar de optimale verkeersontsluiting van Landelijk Noord onder meer per OV, auto, fiets, boot en te voet, in samenspraak van de betrokken en aangrenzende gemeentes, bewoners, ondernemers en vervoersorganisaties.

De belangrijkste verandering die de komende jaren nodig is, is dat alle betrokkenen zowel binnen als buiten het gebied zich realiseren dat het behoud van de kwaliteiten van Landelijk Noord geen vanzelfsprekendheid is. Amsterdam verandert in snel tempo en met die veranderingen krijgt Landelijk Noord onherroepelijk te maken. Om de kwaliteiten zeker te stellen is het nodig in beweging te komen, niet in 2030, maar nu al.

Landelijk
Noord in
2030

Bijlage 1: Deelnemers Interactief Proces Landelijk Noord

Paul Augenbroe (Toeristisch Ondernemers Platform), Yvonne Breedijk (Centrale Dorpenraad Landelijk Noord), Dave Coenders (Gemeente Amsterdam, stadsdeel Noord), Adri Doorneveld (toeristisch ondernemer), Djenné van Druenen (bewoner), Marcel van Druenen (Dorpsraad Schellingwoude), Sylvia Fennis (bewoner), Angela Hoeve (agrarisch/toeristisch ondernemer), Mario Hollander (Gemeente Amsterdam, stadsdeel Noord), Ellen Huijsmans (Toeristisch Ondernemers Platform), Jamie Jenner (Staatsbosbeheer), Eva de Klerk (Toeristisch Ondernemers Platform), Paulien Koch (Dorpsraad Ransdorp), Janneke Kreike (Toeristisch Ondernemers Platform), Alex Kuiper (agrarisch ondernemer), Suzanne van de Laar (Gemeente Waterland), Ineke Latman (Dorpsraad Zunderdorp), Anne Merlina (Dorpsraad Durgerdam), Peter van Lonkhuyzen (Waterland Fan), Kees Poldervaart (Poort van Waterland), Georg Prins (Werkgroep agrariërs Landelijk Noord), Abram Schermer (Dorpsraad Holysloot), Roel Sprangers (Amsterdam Marketing), Simon Top (Provincie Noord-Holland), Dirk Ubbels (agrarisch/toeristisch ondernemer), Marco Vendrig (agrarisch/toeristisch ondernemer), Mardiek Voorneveld (Bureau Toerisme Laag Holland), Marianne Vrolijk (Centrale Dorpenraad Landelijk Noord), Aysin Yavas-Aktas (Gemeente Landsmeer)

Bijlage 2

Sterkte-zwakteanalyses toerisme en recreatie Landelijk Noord

Uit: 'More than just a backyard', onderzoek studenten universiteit Wageningen, 2018

<h3>STRENGTH</h3> <p>Bridges</p> <p>Openness</p> <p>Stories</p> <p>Location</p> <p>Cows</p> <p>Meadow birds</p> <p>Water recreation</p> <p>Dyke view</p> <p>Protected village view</p> <p>Contrast between Amsterdam and Waterland</p>		<h3>WEAKNESSES</h3> <p>Roads are not suitable for demand</p> <p>Lack of legibility of the landscape</p> <p>Conflicts between locals and visitors</p> <p>Cut-through traffic</p> <p>No clear entrances of the area</p> <p>Lack of recreational routes and facilities</p> <p>Unsuitable farming practices</p> <p>Electricity lines</p> <p>Bad internet connection</p>			
<h3>SHORT TERM</h3> <p>Stories</p> <p>Bicycle network</p> <p>Transfer points</p> <p>Enhance contrast between urban and rural</p> <p>Water recreation</p>		<h3>LONG TERM</h3> <p>Sustainable new practices</p> <p>Farming and recreational activities go hand in hand</p> <p>Tourist center</p> <p>Water connection to Amsterdam</p> <p>Nature development on the East side of the canal</p>		<h3>THREATS</h3> <p>Mass tourism</p> <p>Conflict between locals and visitors</p> <p>Unsuitable farming practices</p> <p>Too strict protecting regulations</p> <p>Cow factories</p>	
<h3>OPPORTUNITIES</h3>		<h3>THREATS</h3>			

Uit: *Kansen en beperkingen voor toerisme en recreatie in Landelijk Noord, Gemeente Amsterdam 2017*

Sterk	Zwak
<p>Aantrekkelijk basis DNA met onderscheidend vermogen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landschap: veenweidegebied met groen, water, natuur, weidevogels en landelijke dijken • Cultuurhistorie met dorpen, boerderijen en pittoreske monumenten • Ruimte en rust, ontsnappen aan de drukte • Nabijheid: op internationale schaal is landelijk Noord 'om de hoek' • Onontdekt gebied, nog 'authentieke belevenis' te halen • Kleinschaligheid en ambachtelijkheid van agrarische bedrijven <p>Kans</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recreatie en toerisme is groeimarkt • Meeliften op het 'merk' Noord / ontwikkeling IJ-oevers • Faciliteren b&b's en unieke kleinschalige overnachtingen (geen hotels) <p>Betere infrastructuur en bereikbaarheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reizen met OV goedkoper en eenvoudiger maken en zorgen voor behoud van openbaar vervoer • Informatiepunt bij station Noord na opening Noord-Zuidlijn • Benutten koppeling dijkverzekering en recreatie, o.a. aanleg fiets- en wandelpad, aammeerplaatsen • Laadpunten voor elektrisch vervoer • Groene loper (routes langs groene scheggen de stad uit) <p>Meer faciliteiten en trekkers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gastvrijheid met meer facilitaire basisvoorzieningen: bankjes, parkeren, picknickgelegenheden, toiletten, watertappunten, routing naar toeristische functies • Kleinschalige, duurzame, natuureducatieve initiatieven die profiel versterken • Herkenbaar startpunt/ bezoekercentrum met verbuur, kleinschalige overnachting, startpunt wandel- en fietsroutes • Meer mobiele, seizoens- of kleinschalige horeca • Land en water bij elkaar betrekken (meer aanlegsteigers, horeca langs water, ruimte voor kano's en fluitsterbootjes) <p>Naamsbekendheid, branding en samenwerking</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genette promotie (op thema) richting gerichte doelgroepen • Samenwerking met Amsterdam Marketing beter structuren en/of samenwerking aangaan met Bureau Toerisme Laag Holland voor de recreant • Samenwerking met en tussen ondernemers / uitwerken arrangementen zoals waterarrangement (fietsen/wandelen en watersport), culinair arrangement (fietsen/wandelen en eten/proeven/klaarmaken van streekproducten) of cultuurhistorisch arrangement • Verbeteren organiserend vermogen bij ondernemers in het gebied via een BIZ 	<p>Bedreiging</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behoudende bewoners • Spreiden van toeristen heeft niet altijd zin. Het gros komt voor het centrum van Amsterdam. • Grootschalig toerisme en verkeersaantrekkende werking • Voortbestaan van het landschap: natuurbescherming en het in stand houden van het gebiedskarakter is weliswaar een beleidsdoelstelling, maar dit kan op gespannen voet staan met agrarische schaalvergrotingswensen of de ontwikkelingspotentie van toerisme • Boeren hebben het moeilijk en zijn steeds meer afhankelijk van neveninkomsten, maar niet iedereen kan of wil die switch maken. Zij zijn wel de drager van het landschap. • Het verdienmodel voor individuele ondernemers/boeren wordt pas goed randabel als het verblijfsklimaat collectief verbetert (als er meer aanbod is, waardoor het gebied als geheel aantrekkelijker wordt voor een bezoek) • Voortbestaan van het veenweidelandschap door inklinking van de bodem, waarmee het gebied verdroogt • Wet- en regelgeving en beleidskaders. Initiatieven die niet passen in het bestemmingsplan, worden getoetst door de TAC (Technische Adviescommissie Hoofdgroenstructuur). • Opheffen buslijnen in gebied na opening Noord-Zuidlijn <p>Zwak</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Nog) beperkte vraag/naamsbekendheid bij meeste toeristen • Capaciteit en onderhoud wegen en parkeergelegenheden • Vijf vier uur vanut Amsterdam-Centrum voor niet- autobezitters ca. 20 minuten fietsen voor je het gebied in komt of zeer beperkte OV-opties (geen aantrekkelijke verbinding tussen Amsterdam-Centrum en begin van het gebied) • Matige frequentie openbaar vervoer en ontbreken in weekend • Geen duidelijke startpunt • Weinig meetbare publiek trekkers 'in stenen' • Marginale en incidentele activiteiten bij aantal bestaande aanbieders, en vaak alleen op reservering • Alleen aantrekkelijk bij mooi weer • Door kruising van hoogsparingsmaaten • Samenwerking en actiebereidheid • Genoeg onderzoek en gepraat (over elkaar), maar weinig actie • Ontbreken van een duidelijke visie met implementatieplan • Valt tussen servet en tafellaken, past niet bij huidige Amsterdamse city-marketing en niet opgenomen bij Amsterdam Bezoeken, Holland Zien